
Državni izpitni center

M 2 2 2 5 6 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 29. avgust 2022

SPLOŠNA MATURA

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Umetnost visokih civilizacij**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	♦ mezopotamska umetnost	
	1	♦ egejska/kretsko-mikenska umetnost/minojsko-mikenska umetnost	
	1	♦ egipčanska umetnost	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zigurat in piramida imata kvadratni tloris in piramidalno zasnovo. ♦ Pri ziguratu je gradbeni material opeka, sušena na soncu, piramida je zidana iz kamnitih blokov. ♦ Zigurat je svetišče, piramida je grobnica. Obe stavbi imata sakralni pomen. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ Keops/Kefren/Mikerinos	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Minosova palača v Knososu	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Je prebivališče vladarja in njegovega dvora. ♦ Je urbanizirano središče z bivalnimi in gospodarskimi prostori, obrtniškimi delavnicami, trgovinami, skladišči. ♦ Palačo sestavljajo hodniki, prehodi, stopnišča, ki povezujejo posamezne dvorane. ♦ Je večnadstropna. ♦ Ima veliko dvorišče. ♦ Prvič v zgodovini se pojavijo vodovod z odtočnimi kanali, prezračevalne naprave in ceste. 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Minos ♦ Dedal ♦ Pazifaa/Pasifaja ♦ Minotaver ♦ Tezej ♦ Ariadna ♦ Evropa ♦ Zeus 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Je vojaška utrdba. ♦ Obzidana je z mogočnimi zidovi iz velikih kamnitih blokov (kiklopsko obzidje). ♦ Vhod v mesto so reprezentančna Levja vrata. ♦ Glavna stavba znotraj trdnjave je megaron. ♦ Znotraj mesta so grobnice, svetišče, skladišče, cisterna za vodo ... ♦ Pojavi se monumentalno kiparstvo. 	

2. naloga: Iz pozne antike v srednji vek

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ Mark Avrelij	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ upodobitev na konju / konjeniški portret/ spomenik ♦ retorična kretnja ♦ cesarski videz z značilno brado, ki simbolizira modrost vladarja 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ slika 2.2: Mitra ali mitraizem	
	1	♦ slika 2.3: Kristus ali krščanstvo	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ fibule	
	1	♦ Strah pred praznim prostorom. / Likovna ploskev se v celoti zapolni z motivom in dekoracijo.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Samostani so bili nosilci pismenosti v tem času, poleg fizičnega dela so poudarjali tudi intelektualno delo, ki je vzpodbujalo prepisovanje knjig ... ♦ Samostani so imeli pomembno vlogo pri pokristjanjevanju priseljenih ljudstev ... ♦ Ohranjali so antično dediščino. ♦ Pomembna je izobraževalna in gospodarska vloga. 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ zasnova po zgledu rimskih mest (<i>urbs quadrata</i>) ♦ osrednji del claustre predstavlja atrij ♦ samostanske cerkve imajo bazilikalno zasnovo 	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ samostanska jedilnica ♦ delavnica za prepisovanje in izdelavo knjig 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ pergament ali knjiga/rokopis	
	2	dve od: ♦ hierarhična/pomenska perspektiva ♦ frontalnost ♦ razkošna oblačila z atributi oblasti ♦ statična, toga drža	
	1	♦ Karel Veliki / Oton II.	
Skupaj	4		

3. naloga: Svete podobe v gotiki

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	2	♦ oznanjenje ♦ obiskovanje	
	1	♦ arhitekturna/katedralna plastika / arhitekturno kiparstvo	
	3	tri od: ♦ antični lepotni ideal (plemeniti obrazi, nadčasovna lepota) ♦ voluminoznost teles, ovitih v antična oblačila ♦ karakterizacija, izraznost obrazov ♦ prepričljiva drža – kontrapost ♦ gubanje draperije spominja na antično kiparstvo ♦ pravilna anatomija ♦ zadržane kretnje ♦ kipi so elegantni, skoraj povsem osvobojeni od stene, razgibani ♦ naturalizem ♦ psihologizacija figur	
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	4	♦ slika 3.2: lepa Madona ♦ slika 3.3: Marija na Salomonovem prestolu / Marija na prestolu modrosti ♦ slika 3.4: Marija Zavetnica s plaščem ♦ slika 3.5: Slava Marijina / Maesta	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	♦ mednarodni/mehki gotski slog	
	2	dve od: ♦ eleganca polikromirane figure ♦ značilna gotska S-linija drže ♦ gotski kontrapost (t. i. češko koleno) ♦ ljubki, ovalni obrazi z milim izrazom ♦ mehko oblikovanje telesnosti, ki ga poudarjajo mehko padajoče gube draperije ♦ figura je oblečena po tedanji dvorni opravi ♦ breztelesnost pod močno nagubano draperijo, plastično oblikovane roke in obraz	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ Marija je kot nova Eva – Marija predstavlja nasprotje Eve; medtem ko je Eva z izvirnim grehom povzročila človeštvu zlo, je Marija zanj rodila Odrešenika.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ polikromiran pomeni pobarvan	

4. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	2	♦ Michelangelo Buonarroti ena od: ♦ Firence ♦ Rim ♦ Bologna	
	1	♦ Medičejci / papež Julij II.	
	1	♦ Umetnik velja za univerzalnega človeka (<i>uomo universale</i>), ker je deloval na vseh likovnih področjih: arhitekturi, kiparstvu, slikarstvu in književnosti.	
	2	♦ visoka renesansa: 4.1, 4.2 ♦ pozna renesansa: 4.3, 4.4	Dve pravilni navedbi za 1 točko.
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	3	tri od: ♦ David je tu upodobljen pred bojem. ♦ Poudarek je na psihološki koncentraciji. ♦ Ta David je precej bolj mišičast. ♦ Ta David je z zgornjim delom telesa zasukan v levo. ♦ Ta David je precej bolj dinamičen. ♦ Ta David je precej bolj monumentalen. ♦ Ta kip je precej večji kot Donatellov.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	2	dve od: ♦ kršenje tektonskih pravil ♦ beg v prostor ♦ slepa okna ♦ nizanje enakih elementov v neskončnost / pluralizem arhitekturnih elementov	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	3	tri od: ♦ Površina prvega kipa je gladka, površina drugega kipa pa hrapava. ♦ Prvi kip je do potankosti dodelan, drugi kip pa je stiliziran in spodaj nedokončan. ♦ Pri prvem kipu Marija mrtvega Kristusa drži v naročju, pri drugem kipu pa Kristus nekako stoji pred Marijo, ki ga podpira.	
	1	♦ non finito	
Skupaj	4		

5. naloga: Umetnost 16. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	4	štiri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ centralna zasnova ♦ kupola ♦ peripter ♦ svetiščni podstavek/ploščad ♦ dorski/toskanski ali jonski stebni red ♦ portik ♦ timpanon 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ slika 5.1: martirij / votivna kapela	
	1	♦ slika 5.2: podeželska vila	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	2	♦ Ana Samotretja ♦ Marijina mati z Marijo in Jezuščkom	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ sveti trije kralji, modreci, magi ♦ tri življenjska obdobja: mladost, zrelost, starost ♦ tri religije: islam, krščanstvo, židovstvo ♦ tri filozofije: antična, islamska, renesanska ♦ Pitagora s svojima učiteljema 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ zračna perspektiva ♦ barvna perspektiva ♦ linearna perspektiva 	
	1	♦ Poseben način slikanja s finimi, mehкими prehodi, ki ustvarjajo zabrisane konture.	
	1	♦ Na sliki 5.3 je kompozicija piramidalna, tektonska, umirjena, na sliki 5.5 je že delno atektonska, saj segajo telesa izven slike, je bolj dinamična.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.6	1	♦ manierizem / pozna renesansa	
	1	♦ alegorija	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Venera, zlato jabolko ali golobica ali vrtnice ♦ Kupid, puščice ali tok ♦ Kronos, peščena ura 	
Skupaj	3		

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Baročno slikarstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	♦ baročni stropni iluzionizem	
	2	dve od: ♦ Naslikana arhitektura navidezno podaljšuje pravo arhitekturo. ♦ Navidezno odpiranje pravega prostora v iluzijo nebes/neba. ♦ Velike kompozicije ustvarjajo dramatičnost, vznesenost. ♦ Poslikan strop ustvarja iluzijo nebeške sfere, odprtega neba, neomejenega prostora. ♦ Bogata barvna paleta, razgibana igra svetlobe ter močni svetlobni kontrasti (chiaroscuro). ♦ Dinamično zasukana in uvita telesa, čustvene kretnje in izrazi na obrazih. ♦ Scenografski učinek razkošnega ozadja.	
	1	ena od: ♦ stolnica svetega Nikolaja v Ljubljani ♦ strop galerije v Palači Farnese, Rim ♦ Slava vlade Urbana VIII., palača Barberini, Rim ♦ apoteoza svetega Ignacija Loyolskega, cerkev svetega Ignacija, Rim ♦ Fran Jelovšek: Sladka Gora	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	♦ bogati meščani	
	1	♦ Holandija/Nizozemska	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ Caravaggio	
	2	dve od: ♦ Slikal je žive modele, na njegovih slikah so običajni ljudje v oblačilih tistega časa. ♦ Slikar je razvil način slikanja chiaroscuro, pri katerem ustvarja močne dramatične svetlobne kontraste. ♦ Novost v njegovem delu je prepričljiva realistična upodobitev biblijskega ali mitološkega prizora. ♦ Poudarjal je človeško plat upodobljenih oseb in s tem izrazil globoko duhovno vsebino. ♦ Vpeljal je motiv žanra, slikanja vsakdanjih opravil. ♦ Slike so močno čustveno nabite, prisotna je dramatičnost. ♦ Nabožne motive je slikal na žanrski način. ♦ Baročni naturalizem.	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Almanach	
	3	tri od: ♦ žanr ♦ skupinski portret ♦ avtoportret ♦ tihožitje	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ Peter Paul Rubens	
	1	ena od: ♦ inkarnat ♦ čutnost ♦ bujna telesa ♦ polt kot iz mleka in krvi ♦ mehki prehodi v upodabljanju tena	
Skupaj	2		

2. naloga: Romantika in realizem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	2	♦ romantika: 2.1, 2.4, 2.6 ♦ realizem: 2.2, 2.3, 2.5	Za 1 točko morajo biti pravilne vse številke slik za posamezen slog.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	3	tri od: ♦ eksotičnost ♦ orientalizem ♦ literarni motivi ♦ povečevanje zgodovine, preteklosti ♦ beg od resničnosti (sanje, domišljija) ♦ nenavadni, izjemni prizori (npr. brodolom) ♦ posameznik v brezmejni naravi	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ Luiza Pesjak	
	1	♦ Bila je pesnica. / Bila je avtorica libreta za opero Gorenjski slavček.	
	1	♦ bidermajer	
	2	dve od: ♦ Portretiranci so bili bogati meščani. ♦ Oblečeni so v izbrana oblačila, nosijo nakit ... / Statusni simboli kažejo na njihovo premoženje. ♦ Portreti so realistični, a rahlo idealizirani. ♦ Slika izraža meščanske vrednote: spodobnost, urejenost. ♦ Slikarska poteza je gladka in jasna, barve so zadržane	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ker na velikem formatu, rezerviranem za historično slikarstvo (zgodovinski, mitološki, biblični motivi), govori o vsakdanjem (žanrskem) dogodku pogreba. ♦ Kritike so motile tudi običajne, grde, neidealizirane osebe v naravni velikosti. ♦ Portreti sodobnikov. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ slikanje na prostem	
	1	♦ fotografija	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.6	1	♦ Dunaj, München, Pariz	Tri pravilne navedbe za 1 točko.
	1	♦ Anton Ažbe	
Skupaj	2		

3. naloga: Umetnost na prelomu iz 19. v 20. stoletje

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	2	štiri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Dunaj ♦ Ljubljana ♦ Bruselj ♦ Pariz ♦ Barcelona ♦ München 	Dve pravilni navedbi za 1 točko.
	1	♦ akademizmu	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ Je celostno oblikovana hiša, od stavbne lupine do notranje opreme. Vse tri zvrsti likovne umetnosti so v istem secesijskem slogu. Vključuje tudi umetnostnoobrtne izdelke (ograje, pohištvo, keramika).	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ uporaba in kombiniranje novih materialov (steklo, železo, keramika) ♦ novi dekorativni vzorci s poudarkom na vegetabilnosti, z vitkimi oblikami in asimetričnimi krivuljami ♦ geometrizirane črte ploskovitega sloga ♦ nova barvna skala, uporaba zlate in zelene 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ zlatarstvo ♦ kovaštvo ♦ keramičarstvo / oblikovanje keramike ♦ izdelava pohištva 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	3	♦ potres v Ljubljani dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Urbančeva hiša / veleblagovnica / Galerija Emporium ♦ Bambergova hiša ♦ grand hotel Union 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	1	♦ Gustav Klimt	
	1	♦ bizantinska / egipčanska umetnost	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.7	1	♦ poljub	
	1	♦ Telesi na sliki 3.5 delujeta ploskovito, dekorativno. Polnoplastično so oblikovani obraz/glava, roke in stopala, medtem ko sta telesi na sliki 3.6 oblikovani polnoplastično, naturalistično, poudarjena sta telesnost in poznavanje anatomije.	
Skupaj	2		

4. naloga: Umetniške avantgarde

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pomembna je inovativnost, novost postane bistvena sestavina umetnosti (novo = moderno). ♦ Umetnost ni več podrejena ideji, da odslikuje stvarnost, saj se izraža z lastnimi likovnimi elementi. ♦ Umetnost se osredotoča na barvo, obliko in kompozicijo, ki imajo absolutni pomen. ♦ Likovna umetnost je samostojna, nastaja brez naročnika, lahko je tudi navdih. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	3	♦ nadrealizem: 4.3; Max Ernst / Salvador Dali / René Magritte ♦ kubizem: 4.1; Pablo Picasso / Georges Braque ♦ dadaizem: 4.2; Marcel Duchamp / Kurt Schwitters	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	2	nadrealizem: dve od: ♦ V svoje umetniško snovanje vključuje sanje in podzavest. ♦ Ustvarjati želijo neobremenjeno in impulzivno. ♦ Njihovo delo lahko temelji na metodi psihičnega avtomatizma.	
	ALI		
	2	kubizem: dve od: ♦ Zavrne načela posnemanja stvarnosti. ♦ Poruši perspektivično upodabljanje. ♦ Razstavi predmete na geometrijske oblike. ♦ Pod vplivom afriške umetnosti deformira obliko. ♦ Novost je kolaž. ♦ Predmet je upodobljen iz več zornih kotov.	
ALI			
2	dadaizem: dve od: ♦ Vključi provokacijo in ironijo. ♦ Je umetniški upor proti obstoječemu redu. ♦ Razvrednoti umetniško delo in estetske norme. ♦ Vključi že dokončan izdelek »ready made«.		
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	2	♦ impresionizem ♦ po letu 1900	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	♦ ekspresionizem	
	1	♦ žanr	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	2	dve od: ♦ Portret Srečka Kosovela je stiliziran, ploskovit. ♦ Slike sestavljajo ploskve, črte, zaporedja, krivulje. ♦ Slika je črno-beli linorez.	

5. naloga: Umetnost druge polovice 20. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ New York	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ mednarodni slog / funkcionalizem/racionalizem	
	3	tri od: ♦ vertikalni poudarek ♦ jasne, ravne linije ♦ stroge geometrijske oblike ♦ prosti, odprto oblikovani tlorisi ♦ ravna streha ♦ kompozicija ravnih in navpičnih črt ♦ gladko obdelani stavbni kubusi	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	2	dve od: ♦ deli sta zreducirani na osnovne likovne prvine, barvo, obliko ♦ odsotnost vsakršne narativnosti ♦ raziskovanje odnosov med barvami ali objekti ♦ deli sta abstraktni	
	2	♦ slika 5.2: abstraktni ekspresionizem ♦ slika 5.3: minimalizem	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	2	♦ pop art ♦ Andy Warhol	
	1	♦ trivialnost potrošniške družbe in popularne kulture	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	♦ Tisti, ki kot medij uporabljajo svoje telo.	
	1	ena od: ♦ Umetnica je ugotavljala meje v odnosu med umetnikom in občinstvom. ♦ Sebi je namenila pasivno vlogo, občinstvu pa vlogo sile, ki bo delovala nanjo.	
	1	ena od: ♦ Delo tematizira svobodo posameznika, sprašuje se, do kod seže človekova svoboda. ♦ Vprašanje moči nad drugimi.	
Skupaj	3		

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3.3.2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2020 – Umetnostna zgodovina.

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o umetniškem delu	ime umetnika, naslov izbranega umetniškega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, okviren čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost in umestitev v slogovno obdobje.	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis motiva ter navedba in opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (telesnost, prostor, kompozicija, barve, svetloba, tekstura, ...) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in sestavo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	3 točke
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano umetniško delo; razlaga ni jasna	1–2 točki	
	celovita navedba okoliščin, smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi in jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna	3 točke	
5. primerjava obeh umetniških del	navedena ni nobena primerjava	0 točk	5 točk
	navedena je ena zahtevana primerjava	1 točka	
	navedeni sta dve zahtevani primerjavi	2 točki	
	navedene so tri zahtevane primerjave	3 točke	
	navedene so štiri zahtevane primerjave	4 točke	
	navedenih je pet zahtevanih primerjav	5 točk	
6. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do obeh umetniških del ni naveden	0 točk	2 točki
	zapis odnosa do obeh umetniških del	1 točka	
	smiselna opredelitev odnosa do obeh umetniških del z utemeljitvijo	2 točki	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ St. Sernin, Toulouse ♦ ok. 1080–1120 / 11.–12. stoletje ♦ rdeča opeka in bel kamen ♦ monumentalna petladijska bazilika ♦ romanika
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ St. Sernin je cerkev izrednih dimenzij. ♦ St. Sernin je dolga cerkev, ki s transeptom lepo izraža tloris latinskega križa. Cerkev je dolga 115 metrov, glavna ladja je široka 8 metrov, njena višina je 21 metrov, dolžina prečne ladje je 65 metrov, višina stolpa je enaka širini transepta. ♦ Dvobarvnost materialov, rdeče opeke in belega kamna, ter kiparska obdelava arhitekturnih detajlov dajejo vtis bogate dekorativnosti. ♦ Okna so stopničasto poglobljena, opaziti je lizene in polstebre. ♦ Tloris v obliki latinskega križa razkriva veliko petladijsko baziliko s triladijsko prečno ladjo in poudarjenim stolpom nad presečiščem glavne in prečne ladje. Stolp je osemkoten in petnadstropen. ♦ Križiščni kvadrat je merska osnova vezanega sistema (nahaja se na sečišču enako širokih vzdolžne in prečne ladje). Začrta osnovno prostorsko enoto, modul, ki se v polovicah z večkratnikom ponavlja, ter določa dolžino glavne in prečne ladje in dolgega kora. Četrtrine so mere stranskih ladij in transepta. ♦ Ta način arhitekturnega oblikovanja temelji na vezanem sistemu, eni od glavnih značilnosti romanske sakralne arhitekture. Vezani sistem je prostorsko oblikovno načelo, pri katerem se dimenzije križiščnega kvadrata ponovijo v preostalih delih stavbnega prostora. ♦ Vse traveje (obočne pole) so križnorebrasto obokane, glavno ladjo pa krasi banjasti obok, predeljen na pole z oprogami. ♦ Velike arkade v pritličju glavne ladje nosijo galerijo bifornih oken. ♦ Pod korom sta dve kripti. ♦ St. Sernin ima korni obhod (ambulatorij), ki obdaja apsidno z žarkasto razporejenimi kapelami (apsidiolami). Arhitektura je bila zasnovana tako, da je sprejela čim več romarjev. ♦ S svetlobo je bil še posebej osvetljen kor. ♦ Zahodna fasada je nedokončana: manjkata stolpa. ♦ Ohranjeno je kiparsko okrasje (na kapitelih, portalih, lunetah).
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ St. Sernin je katedrala ali stolnica, cerkev, v kateri ima sedež škof. ♦ Zgrajena je bila nad grobom sv. Saturnina, prvega toulouškega škofa, zato je tudi martirij, ker posvečuje kraj smrti ali grob mučenca. ♦ Pomemben del romanja je bilo čaščenje svetnikov in s tem povezan kult relikvij, vera v njihovo moč. Čaščenje relikvij je obljubljal ozdravljenje ali odrešenje. V cerkvi st. Sernin je več kot sto relikvij. Ker je čaščenje relikvij pomenilo neke vrste verski turizem in denarne prihodke, so morale biti te na ogled romarjem. ♦ Romarska cerkev na poti v Santiago de Compostela. ♦ Romarjem so prilagodili tudi arhitekturo. Za transeptom in apsidno so tako dodali korni obhod z žarkastimi kapelami. Obhod je omogočil, da verniki med čaščenjem relikvij niso motili sočasnih verskih obredov. ♦ Visok banjasti obok je predstavljal Gospodovo hišo, ki naj bo monumentalna, da bo napravila vtis na obiskovalca. ♦ Romanske katedrale so simbolno pomenile božjo trdnjavo na tem svetu.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Sv. Sernin (Saturnin) je bil prvi škof v Toulousu, ki je leta 250 umrl mučeniške smrti kot žrtev poganske vstaje. Cerkev stoji nad njegovim grobom, in sicer ob romarski poti Via Tolosana, ki je vodila od Arlesa do Santiaga de Compostele. ♦ Bazilika st. Sernin je nadomestila starejšo cerkev iz 4. stoletja, ker je bila ta pretesna za številne romarje.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Nekoč je bil tu tudi samostan, a se je od njega ohranila samo cerkev. ♦ Tloris samostanske cerkve je bil uporabljen tudi pri gradnji stolnice v Santiagu de Compostela. ♦ St. Sernin je največja ohranjena romanska cerkev in hkrati zelo značilen spomenik za to umetnostno obdobje. ♦ Leta 1860 je Eugène Viollet-le-Duc obnovil cerkev, a se njegove spremembe trenutno odstranjujejo, da bi povrnili prvotni videz cerkve. ♦ Ima zelo bogato romansko stavbno kiparstvo in spada na Unescov seznam kulturne dediščine.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Bazilika ima arhitekturne vzore v zgodnjekrščanski baziliki, vila v rimskem Panteonu. ♦ Bazilika je romarska cerkev, namenjena molitvi in čaščenju relikvij, vila Rotonda pa je podeželska vila, ki je bila namenjena prežvljanju prostega časa. ♦ St. Sernin je primer longitudinalno (vzdolžno) zasnovane arhitekture, vila Rotonda pa centralne (središčne) arhitekture. Tloris cerkve je oblikovan kot latinski križ, tloris vile pa kot kvadrat. ♦ Obe stavbi sta simetrični. ♦ Prostori v cerkvi so razdeljeni na glavno in štiri stranske ladje ter prečno ladjo. Glavna ladja je banjasto obokana. V vili so vse sobe zgrajene okoli osrednjega prostora, prekritega s kupolo. Arhitektura vile odseva humanistične vrednote renesančne arhitekture. ♦ Na sečišču glavne in prečne ladje je zvonik; vila ima v središču kupolo. ♦ Medtem ko ima bazilika le eno glavno pročelje, ima vila štiri enake fasade, od katerih ima vsaka izstopajoč portik s timpanonom, ki ga krasijo kipi antičnih božanstev. Timpanon nad kiparsko okrašenimi portali ima tudi bazilika. ♦ Različna je barva zunanjsčine stavb: bazilika ima zaradi vidne opečnato-kamnite fasade rdečkasto-bel videz, vila pa ima belo fasado. ♦ Bazilika je s svojim tlorisom in velikostjo vplivala na kasnejše romarske cerkve (npr. na cerkev sv. Jakoba v Santiagu de Compostela), vila Rotonda pa na podeželske vile v Angliji in ZDA.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pol, Jean in Herman iz Limbourga (bratje Limbourg) (rojeni ok. 1380, vsi umrli za kugo istega leta, 1416) ♦ Sijajni horarij vojvode Berryjskega (orig. Les Très riches Heures du Duc de Berry) ♦ 1413–1416 (15. stoletje) ♦ iluminacija na pergamentu (miniaturno/knjižno slikarstvo) ♦ posamezna iluminacija 24,1 x 15,3 cm (slika malih mer) ♦ Musée Condé, Chantilly, Francija ♦ pozna gotika, mednarodni gotski slog
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Celoto sestavlja 206 izjemno kakovostnih listov s 65 miniaturnimi in 66 velikimi iluminacijami, ki jih dopolnjujejo številne okrašene inicialke. ♦ Rokopis je izjemno bogato iluminiran, vrhunec pa je 12 celostranskih upodobitev mesecev. ♦ Na teh listih je oblikovano likovno polje splošne oblike: pokončen pravokotnik z gornjim polkrožnim zaključkom. Pod obokom s podobami neba z zodiakalnimi znamenji in sončnim vozom so naslikani žanrski prizori z značilnimi opravili za določeni mesec pred natančno upodobljenim krajinskim ozadjem. ♦ Iluzijo prostorskega poglobljanja so slikarji ustvarili s t. i. zataknenimi figurami, predvsem pa z zmanjševanjem figur glede na njihovo navidezno odmaknjenost od gledalca. ♦ Figure so naslikane z jasnimi konturami, oblečene so v razkošna oblačila. ♦ Osebe izražajo prefinjenost dvornega življenja, zato so slikarji uporabili veliko ultramarina (npr. dragocen plašč vojvode Berryjskega). Plašči plemičev so v barvah, kot so ultramarin, rdeča in pastelno zelena. ♦ Barve so bogatih, svetlih odtenkov. ♦ Svetloba je enakomerno razpršena. ♦ Na podobah se jasno izrisujejo prostorski plani, prednji, srednji in zadnji. ♦ Kompozicije so skrbno grajene, osrediščene z gradovi v ozadju, velikokrat tudi s težnjo po uravnoteženosti in simetriji.

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Zelo natančno so upodobljeni sodobna oblačila in stavbe v ozadju, ki jih lahko prepoznamo. ◆ Upodobitve so idealistične, a z nekaterimi realističnimi detajli (npr. sapa, dim).
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Sijajni horarij vojvode Berryjskega je bogato okrašena zbirka molitev, zbranih za vsako uro v dnevu, zato se tudi imenuje »bogate ure«. ◆ V navidezni polkrogli neba so upodobljena astrološka nebesna znamenja, ki se pojavijo tisti mesec (npr. v januarju kozorog in vodnar), in sončni voz, ki potuje po nebu. ◆ Pod obokom neba so naslikani žanrski prizori z značilnimi opravili za tisti mesec pred natančno razčlenjenim krajinskim ozadjem. ◆ Dvanajst upodobitev mesecev predstavlja koledarski del horarija. Prikazovanje mesecev z za tisti mesec značilnimi opravili je bilo v srednjeveški umetnosti ustaljena praksa. ◆ Predstavitve mesecev so vsebinsko celovite kompozicije, sestavljene iz arhitekturnih vedut, večfigurálnih skupin in krajinskih prizorišč, ki odsevajo spreminjanje letnih časov. ◆ Tako so pred nami celovito predstavljeni žanrski prizori dejavnosti, značilnih za tisti mesec, hkrati pa različni opravki v zvezi z vojvodom Berryjskim. ◆ Na upodobitvah se izmenjujejo prizori iz življenja kmetov in aristokracije. Iz detajlov lahko razberemo veliko podatkov o takratnem življenju, od oblačenja do plemiških slovesnosti in kmečkega dela. ◆ V ozadju upodobitev prepoznamo gradove, ki jih je imel v lasti vojvoda Berryjski. ◆ Več strani v koledarju je posvečenih dvornemu življenju. Vzdušje na sliki je polno prefinjene elegance, lahkotno, uživaško in veselo. ◆ Januar prikazuje vojvodo Berryjskega pri slavnostni pojedini. To je edini skupinski prizor v interierju, ki upodablja januarski običaj poklanjanja daril in praznovanja s portretom vojvode. ◆ V ozadju so tapiserije z motivi trojanske vojne.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Sijajni horarij je po letu 1410 naročil vojvoda Berryjski, brat francoskega kralja Karla V. Bil je eden največjih poznavalcev in ljubiteljev umetnosti ter naročnikov likovnih del tedanjega srednjeveškega sveta. Zbiral je umetniška dela (npr. italijansko slikarstvo), antične kovance, geme in dragulje. Imel je veličastno zbirko knjig: astronomskih razprav, biblij, psalterijev, molitvenikov, zemljevidov in 15 horarijev. Bil je tako zapravljiv, da ob njegovi smrti – tudi on je umrl istega leta (1416) kakor bratje – ni bilo dovolj denarja za veličasten pogreb. ◆ Delo je nastalo v srednjeveškem skriptoriju, ki so ga vodili bratje Limbourg. O bratih je znanih zelo malo podatkov. Umrli naj bi bili zelo mladi, še ne 30-letni, zaradi epidemije kuge. Za pozni srednji vek je značilno, da so se skriptoriji selili iz samostanov v cehovske delavnice, kjer so postali družinska obrt. ◆ V delavnici bratov Limbourg so za izdelavo tega rokopisa uporabljali zelo tenke čopiče in dragocene pigmente (lapis lazuli) ter povečevalna stekla – umetnina slovi po izjemnih detajlih. ◆ Sijajni horarij je podoben drugim plemiškim horarijem tistega časa, ki so vključevali molitve v tedenskih sklopih, vendar so bile v običajne horarije vpletene zgodbe iz življenja svetnikov ali zasebne molitve in naročnikove prošnje. Sijajni horarij ima namesto tega zelo bogate iluminacije, kakor da bi ustvarjalci te knjige želeli vidno ustvariti prestižen objekt za strastnega zbiralca. ◆ Celota je idealiziran prikaz miru in izobilja, čeprav je bila v času, ko je delo nastalo, stoletna vojna na vrhuncu. Slavi posvetno življenje, kakršno je doživljala od širše družbe izolirana elita. ◆ Iluminacije Sijajnega horarija veljajo za odličen primer poznogotskega sloga, ki je cvetel na evropskih gradovih v začetku 15. stoletja. Zaradi razširjenosti mu rečemo mednarodni, zaradi družbene vezanosti pa tudi dvorski slog. ◆ V delu bratov Limbourg je opaziti nekaj vplivov italijanskega slikarstva, posebno toskanskih slikarjev iz 14. st. (Simoneja Martinija, Taddea Gaddija, krajinskih študij Pietra in Ambroggia Lorenzettija). ◆ Slikarji sledijo tradiciji severnega slikarstva, kar je očitno zaradi ljubezni do nadržanosti in opazovanja narave. ◆ V tem delu so bratje Limbourg pripeljali gotško slikarstvo do vrhunca, v številnih detajlih pa se že nakazuje renesančno upodabljanje narave.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Sijajni horarij je iluminacija na pergament, Justinjan s spremstvom pa je mozaik. Mozaik je bistveno večji od knjižnega slikarstva. ◆ Obe umetniški deli sta portret plemstva: Justinjan je bil bizantinski cesar, vojvoda Berryjski pa brat francoskega kralja.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe umetnini sta naslikani v razkošnih barvah: na mozaiku tako vidimo zlato in škrlatno barvo, na iluminaciji je poleg modre in zlate več intenzivnih barv. Veliko pozornosti je namenjene detajlom. ♦ Oba portreta sta povezana z obdarovanjem: Justinjan prinaša dragocen liturgični predmet v dar cerkvi San Vitale v Ravenni, vojvoda pa razkošno (z zlatimi predmeti, postavljenimi na mizi) obdarujejo cerkveni in posvetni dostojanstveniki po novem letu (na sv. tri kralje). ♦ Justinjan s spremstvom stoji v nekakšnem brezprostorju, obdaja ga zlato ozadje. Vojvoda je upodobljen žanrsko, sedi za mizo v s tapiserijo okrašeni sobi palače. ♦ Justinjanov portret je uradni, kaže na njegovo avtoriteto, nosi cesarsko krono, oblečen je v škrlaten in zlat plašč, ki je spet z veliko fibulo. Vojvoda Berryjski sedi za mizo, tudi on je oblečen v dragocen plašč, ki poudarja njegovo moč. Spremljevalci in Justinjan so upodobljeni izrazito frontalno in slovesno. Cesarja obdaja njegova vojska, visoka uradnika, škof Maksimijan in visoka duhovščina. Vojvoda sedi pred kaminom in ga vidimo iz profila, njegovi posvetni in cerkveni gostje so videti sproščeni. ♦ Justinjanovo glavo krasi obstret (nimb/svetniški sij) – on je sveti cesar. Na svetniški sij spominja tudi zaslon pred kaminom za vojvodo. ♦ Jean de Berry v razkošnem plašču in s kučmo na glavi sedi za bogato obloženo mizo. Vidimo ga iz profila. Obraz vojvode je upodobljen realistično: njegov obraz je postaran, okrogel, prepoznaven. Justinjan je v dvorni opravi s krono upodobljen v mirni drži, čelni postavitvi, ima velike in prodorne oči, je idealiziran. Oba portreta sta modelirana s senčenjem. ♦ Kompozicija mozaika je vodoravna, iluminacije pa prosta. ♦ Figure na mozaiku so videti ploskovite, na iluminaciji pa so voluminozne.
6	♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	štiri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Celjski strop ♦ ok. 1600 (začetek 17. stoletja) ♦ tempera na platnu ♦ 14,45 x 9,87 m (zelo velike mere) ♦ osrednja dvorana Stare grofije (zdaj Pokrajinski muzej), Celje ♦ manierizem
2	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Raven, lesen strop velike osrednje dvorane celjske Stare grofije je razdeljen na enajst polj, ki jih ločujejo dekorativno poslikani leseni tramovi in opaži. Vanje so vpete slike na platnu, ki so narejene v več kosih in naslikane s tehniko tempere. ♦ Prizor v osrednjem delu je naslikan iluzionistično, saj so ob robovih postavljene balustradne galerije, ki se zdijo kot drugi okvir velike slike. Nad njimi se dvigajo stebrišča, ki se v štirih vogalnih stolpičih navidezno dvignejo še za nadstropje više. Še više zgoraj se odpira pogled v nebo, na katerem lebdijo štirje poti. ♦ Čez spodnjo ograjo, čez katero je na vseh štirih straneh pregrnjenih več preprog, se nagibajo moški in ženske v manjših skupinah v tedanjih nošah. ♦ Med osrednjim poljem, ki se z naslikano iluzionistično arhitekturo odpira strmo navzgor, in stranskimi polji, ki kompozicijo umirjajo, je ustvarjen dinamičen kontrast. ♦ Osrednje polje s simetrijo po vzdolžni in prečni osi ter po diagonali učinkuje na gledalca kot strogo, razumsko urejeno. ♦ Celota je barvno poenotena, deluje monokromatsko, s prevladujočimi rjavkastimi toni. ♦ Med barvami prevladuje rjava. Zaradi odsotnosti komplementarnega kontrasta celota deluje monotono, hladno. ♦ Izrazitejši je svetlo-temni kontrast. ♦ Posamezne kompozicije so bile povzete po bakroreznih predlogah različnih avtorjev. ♦ Figure so oblikovane polnoplastično, naslikane so tudi v radikalnih perspektivčnih skrajšavah.
3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Osrednje polje kaže izmišljeno arhitekturo in predstavnike tedanje višje družbe, ki izza balustradnih ograj gledajo navzdol na gledalce.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Poleg plemičev in plemkinj, dvorjanov in vojakov naj bi bila upodobljena tudi domnevni naročnik poslikave Janez Ambrož Thurn in sam umetnik. ♦ Ob daljših stranicah sta na izstopajočih podstavkih Jupitrov in Neptunov lik. ♦ V okvirnih poljih so upodobljeni štirje letni časi (ob vzdolžnih stenah) in dve antični bitki (ob ožjih stenah), v vogalih pa so giganti – napadalci neba – Tantal, Iksion, Faeton in Ikar, ki padajo v nižavo. ♦ Za robovi osrednjega polja so ob daljših stranicah stropa alegorično upodobljeni štirje letni časi z značilnimi prizori iz kmečkega vsakdanjika. ♦ Na krajših stranicah je prizor bitk iz Vergilove <i>Eneide</i>, in sicer boj med Trojanci z Enejem in Latinci pod vodstvom rotulskega kralja Turnusa. ♦ Ob daljših stenah pa so polja z upodobitvami štirih letnih časov, ki so predstavljeni z značilnimi kmečkimi deli. ♦ V vogalnih poljih so upodobljeni tako imenovani giganti – napadalci neba: Tantal, Iksion, Ikar in Faeton. To so mitološki junaki, ki so poskušali osvojiti nebo in so padli na zemljo. ♦ Program poslikave je značilen za 17. stoletje in v humanističnem duhu povečuje plemiške družine.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ikonografski programi poslikav v palačah so vizualno predstavljali načela in ideale plemiške družine. ♦ Programe so navadno pisali humanisti, filozofi, slikarji pa so bili zgolj izvajalci natančno določene vsebinske sheme. ♦ Poslikava spada med prve primerke iluzionističnega slikarstva na Slovenskem. ♦ Avtor poslikave naj bi bil umetnik s severa, ki se je oblikoval v severnoitalijanskem umetniškem okolju pod vplivi pozne renesanse in manierizma. ♦ Večina prizorov je povzeta po grafičnih predlogah, zato delo opredelimo kot eklektično. ♦ Osrednji del z iluzionistično naslikano arhitekturo stebrišč se napaja iz slikarstva bolonjskih kvadraturistov in zgledov nizozemskega slikarja Hansa Vredemana de Vriesa. ♦ Naročnik poslikave je bila družina Thurn Valsassina, ki je bila severnoitalijanskega rodu, zato so strokovnjaki najpogosteje iskali izvor poslikave v severnoitalijanskem prostoru. ♦ Palačo je konec 16. stoletja dal sezidati Ahacij Thurn. Naročnik poslikave je bil razgledani Janez Ambrož Thurn, ki je posedoval več posesti na Štajerskem in Koroškem, bil je dvorni svetnik in kranjski deželni glavar. ♦ Poslikavo reprezentančnih prostorov z zapleteno povezavo z mitologijo lahko primerjamo s sobo mladoporočencev Andrea Mantegna na mantovskem dvoru družine Gonzaga. ♦ Gre za osamljen primer profanega slikarstva in plemiškega naročila na Slovenskem v času med renesanso in barokom. ♦ Po monumentalnosti je delo izjemno še za današnji čas. ♦ Celjski strop ostaja osamljeno in skrivnostno delo, mojstrovina anonimnega slikarja.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Delo na prvi sliki je sestavljeno iz več motivov (11), zato je kompozicija bolj kompleksna, delo na drugi sliki pa je samostojen motiv. ♦ Na prvem delu gre za iluzionistično upodobitev arhitekture s portretom naročnika, mitoloških in alegoričnih tem, na drugem je predstavljen interier, skozi katerega okno vidimo veduto mesta. ♦ Kompoziciji obeh del sta simetrični, tektonski, statični, vendar je Celjski strop bolj kompleksno delo, saj združuje več motivov. ♦ Obe deli s perspektivnimi skrajšavami in zakonitostmi poustvarjata poglobljanje prostora. ♦ Na prvem delu so figure anatomsko pravilne, voluminozne, med njimi najdemo tudi domnevne portrete in avtoportret. Na drugem delu so figure zanemarljive, saj vidimo samo dve drobni silhueti na ulici. ♦ Obe sliki se ukvarjata s slikarsko iluzijo, prva z odpiranjem navideznega prostora atrija s pogledom v nebo, druga s pogledom na veduto mesta, pred katero je postavljena slikarsko stojalo s sliko, za katero ne vemo, ali je dejansko slika ali transparentna podlaga, skozi katero dejansko vidimo v krajino. V tej sliki na stojalu pa vidimo dva stožca, streho stolpa in alejo mesta. ♦ Deli sta si deloma podobni po koloritu. V obeh delih prevladuje topel in rjav kolorit. V delu na sliki 8.2 je bolj poudarjen kontrast s hladno modrino neba. ♦ Na obeh delih so jasni obrisi, vse je naslikano prepričljivo in natančno, realistično. Upodobitvi sta objektivni. ♦ V obeh delih gre za povezovanje interierja z eksterierjem. V obeh delih osrednji del slike predstavlja nebo z oblaki.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Prvo delo je nastalo v manierizmu in je izraz aristokratske umetnosti, drugo delo sodi v nadrealizmu, ki velikokrat kombinira nenavadne in nelogične motive, saj to povezuje z nezavednimi asociacijami, sanjami, podzavestjo. ♦ Obe deli stvarnost povezujeta z namišljenim, na prvem delu z bitji, kot so put,i in mitološkimi motivi, na drugi sliki pa z dvoumnostjo podobe v podobi, s katerima se različne realnosti povezujejo v neko višjo resničnost, to je nadresničnost.
6	♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Rembrandt van Rijn ♦ Nočna straža (Združba kapitana Fransa Banninga Cocqa) ♦ 1642, 17. stoletje ♦ olje na platnu, 363 x 437 cm, delo velikih monumentalnih mer ♦ Rijksmuseum, Amsterdam ♦ barok
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na sliki je upodobljena strnjena skupina moških v naravni velikosti, nekateri dvigujejo kopja, muškete, nekdo zastavo, drugi helebardo, zatopljeni so v pogovor in svoja opravila ... ♦ Iz skupine izstopajo dve osvetljeni osebi v prednjem planu in deklica levo od njiju. ♦ Pri večini je nakazano rahlo gibanje, premik v levo, medtem ko se v nasprotni smeri, v desno, giblje le deklica. ♦ Figuralni prizor je postavljen v prostor pred arhitekturno kuliso z vratno odprtino (slavoločna stena, reprezentativna dvorana ali loža mestne hiše). Globina prostora je nakazana s svetlobno in barvno perspektivo. ♦ Kompozicija je simetrična, središče slike sta osebi v ospredju. ♦ Geste rok, zastava na levi in sulica na desni v diagonalah usmerjajo pozornost na osrednji dve osebi, eno v črnem z rdečim trakom in drugo v limonasto rumenem. Te diagonale ustvarjajo dinamičnost na sliki. ♦ Slika je napolnjena s trepetavim vzdušjem nemirnega dogajanja, z bogatimi kontrasti svetlobe in sence, najrazličnejšimi pozami figur, gest, izrazov na obrazih, vse med seboj kontrastira, tako da je slikovni prostor poln nemirnih cikcak linij. ♦ Za slikarja je pomembno oblikovanje obrazov in kretenj rok, da govorica telesa izrazi duševnost protagonistov. ♦ Nekatero osebo se jasno in natančno izrisujejo iz ozadja z vsemi nadrobnostmi, nekatere pa so predstavljene bolj skicozno in manj natančno. Sicer so vse osebe upodobljene polnoplastično, realistično. ♦ Za slikarja je značilna uporaba chiaroscuro, svetlo-temnega kontrasta, svetloba je nakazana, kakor da prihaja z leve (senca roke na rumenem oblačilu); neodvisno od tega se kot svetlobno središče uveljavita moška v ospredju in deklica v ozadju. ♦ Prevladuje značilen slikarjev kolorit toplih zemeljskih barv: rjavih tonov, rumene in rdeče. ♦ Pastoznost nanosov je različna, poteze čopiča so deloma razvidne ali gravirane. Slikar je barvo je v glavnem polagal varčno, v glavnem v dveh plasteh, ponekod pa na debelo.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika je skupinski portret članov Združbe kapitana Cocqa, amsterdamske mestne milice (milice so nekoč stražile mestna vrata in obzidje, v Rembrandtovem času pa je njihova vloga postala bolj simbolna in častna). ♦ Tradicionalni holandski skupinski portreti kažejo osebe, ki se ponavadi razpostavijo v eno ali dve vrsti in so vse naslikane enako pozorno, tokrat je skupinski portret upodobljen kot gledališko insceniran prizor. ♦ Iz naročila za statični portret je slikar ustvaril dinamično razgibano kompozicijo, ki je oživila v barvah, svetlobah, celo zvokih. Posamezne osebe niso dobro razvidne, saj se prekrivajo; slikar se namreč ni menil za želje naročnikov, da bi bili na sliki čim bolj vidni. ♦ Morda gre za prikaz konkretnega dogodka, ko se je združba pripravljala na uradni sprejem Marije de' Medici v Amsterdamu in bo odkorakala pred mestna vrata kraljici v pozdrav. ♦ Tudi barva oblačil glavnih likov ima ikonografski pomen: kapitan Banning Cocq, bogati amsterdamski trgovec, je v črnem, kar je barva holandskih kalvinistov in demokratov, poročnik Ruytenburch ob njem pa v rumenem, v heraldični barvi Oranijcev. ♦ Upodobljena deklica, ki ji za pasom visi kokoš, je verjetno maskota združbe, saj kurji kremplji besedotvorno asociirajo na puškino kopito.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika je bila naročena za veliko dvorano sedeža ene izmed treh amsterdamskih milic, leta 1715 pa je bila premeščena v amsterdamsko mestno hišo. Takrat je bila obrezana z vseh strani.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Reprezentančne skupinske predstavitve postanejo na Holandskem v 17. stoletju zelo priljubljene in se kmalu spremenijo v zamrznjene ujete trenutke vsakdanjika banketov in zborovanj. ♦ Rembrandt je dobil ob naročilu skupinskega portreta za 18 figur plačanih 100 guldnov na osebo (dve naj bi naslikal brezplačno). Čeprav so mu izplačali 1600 guldnov za 18 figur, jih je dodal še 16 samo zato, da je ustvaril bolj razgibano kompozicijo. ♦ Zelo pogosto je take portrete slikal Frans Hals. ♦ Množično skupinsko portretiranje izraža skupinsko pripadnost in narodni ponos novonastale neodvisne Holandije, ki je premagala avtoritarno Španijo. V tem času so bili v Holandiji v ospredju ideali družbene enakosti in svobodnega podjetništva. Amsterdam je postal vodilno evropsko trgovsko središče. Vse to je spodbujalo cvetoč umetniški trg in zanimanje za umetnost. ♦ V Rembrandtovem času je bilo zgodovinsko slikarstvo precej više cenjeno od portreta. Po mnenju nekega kritika je slikarju uspelo, da skupinski portret deluje kot zgodovinska slika. ♦ V času nastanka slike je Rembrandt še veljal za najpomembnejšega slikarja svoje dobe.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na obeh slikah so figure oblikovane polnoplastično, naturalistično, v pravih telesnih proporcijah. Upodobljene so v gibanju. Konture so nejasne. ♦ Figuralna prizora sta pri obeh slikah postavljena v prostor, pred arhitekturno kuliso. Prostor na prvi sliki je nakazan z drznimi skrajšavami in stopnjevanjem jasnih in nejasnih obrisov proti globini. Na drugi sliki je prostor nakazan s prekrivanjem figur. ♦ Kompozicija na prvi sliki je sestavljena in kompleksna (postavitev figur v prostor je cikcakasta, arkebuze, sulice in prapori pa ustvarjajo vrsto nasprotujočih si diagonal), na drugi sliki pa diagonalna in enostavna. ♦ Za obe sliki sta slikarja uporabila topel kolorit; pri Nočni straži prevladujejo rjavo rumeni toni, pri Sveti družini pa poleg toplih barv še bela, modra in rdeča. ♦ Na Rembrandtovi sliki prevladuje izrazit chiaroscuro, svetloba prihaja z leve strani, kjer predstavljajo središče slike dva moška in deklica v ozadju, pri Sveti družini je svetloba razpršena v diagonalni od leve proti desni, še posebej pa sta osvetljena Marija in Jezus. ♦ Rembrandtova slika je skupinski portret amsterdamske milice, ki ga je slikar hotel poustvariti kot zgodovinski dogodek, Jelovškova slika pa predstavlja nabožni motiv svete družine, ki v Katoliški cerkvi obeležuje spomin na družinsko skupnost, ki so jo sestavljali Jezus iz Nazareta, njegova mati Marija in krušni oče Jožef. ♦ Prva slika kaže blaginjo nizozemskega meščanstva v 17. stoletju, ki ga imenujejo tudi zlata doba Nizozemske, Jelovškovo delo vzbuja čustva in časti sveto družino, ki spodbuja kristjane k obhajanju praznika svete družine po božiču. ♦ Za oba slikarja je pomembno oblikovanje obrazov in kretenj rok, da s tem izrazita duševnost upodobljenecv.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Odgovori
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Ivan Grohar ◆ <i>Sejalec</i> ◆ 1907 (začetek 20. stoletja) ◆ olje na platnu ◆ 108,5 x 120 cm (srednje mere) ◆ Moderna galerija, Ljubljana (slika, vključena v postavitev stalne zbirke v Narodni galeriji, Ljubljana) ◆ impresionizem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ V središču slike je moški lik, obrnjen s hrbtom proti gledalcu, ki hodi po diagonali od desnega spodnjega proti levemu zgornjemu vogalu. ◆ Kompozicija je diagonalna, saj lik hodi po padajoči (negativni) diagonali, a v nasprotno smer. ◆ Moški na sliki, sejalec s sejalnico in pokrivalom, v dolgih hlačah in beli srajci z zavihanimi rokavi, se po padajoči diagonali ne spušča, temveč vzpenja. ◆ Osvetljen je s hrbtne strani, njegova senca pada diagonalno, v smeri hoje. ◆ Krajinsko ozadje je razdeljeno na diagonalne pasove, ki se barvno stopnjujejo od vijoličasto rdečkastih in okrastih tonov polja spodaj do zelenih tonov travnika in belih tonov skal zgoraj. ◆ Prizorišče je lokalno opredeljeno s kozolcem, ki je značilen za slovensko krajino. ◆ Bel pas skal z rahlo rdečkastim nadihom v zadnjem planu lahko predstavlja Kamnitnik, hrib na robu Škofje Loke, ki so ga slovenski impresionisti večkrat slikali. ◆ Za Groharja je značilna lopatična tehnika (polaganje barve na platno s slikarsko lopatico namesto s čopičem), ki ustvari na površini slike razbrazdano površino in prikazuje utripanje ozračja v trenutku, ko se prizor dogaja. ◆ Z mehčanjem ostrih obrisov predmetov slikar prikaže, da želi ustvariti enovit optični vtis in poudariti atmosfero, s čimer sledi modernim, impresionističnim načelom. ◆ Ker sta figura in ozadje naslikana z enakimi potezami, delujeta povezano, s čimer nam Grohar sporoča, da je narava sejalečev življenjski prostor.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ To je slika, ki povečuje sejanje kot kmečko opravilo. Predstavlja ga kot posebno poslanstvo, saj je od uspešne setve odvisna dobra žetev. ◆ Sejalec je bil predstavnik značilnega kmečkega poklica, s katerim se je v tistem času večinsko preživljal slovenski narod. ◆ Groharjeva slika je kmečki žanr, ki pa ima tudi višji pomen, saj so mladi umetniki, generacija slovenskih impresionistov, želeli, da bi se njihova napredna mlada umetnost kot plodna setev razrasla med občinstvom. ◆ Slika nosi pozitivno sporočilo, saj sejalec zmagovito kljubuje padajoči diagonali. Ker liku ne vidimo obraza in ga slikar ni portretno individualiziral, se gledalec z njim zlahka identificira. S pozitivnim sporočilom prebujajo pri gledalcu narodno samozavest.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Slikar si je pri izdelavi slike pomagal s fotografijo, ki jo je posnel škofjeloški fotograf August Berthold leta 1906 ter kaže sejalca s hrbtne strani s kozolcem in Kamnitnikom v ozadju. ◆ Grohar je <i>Sejalca</i> najprej razstavil leta 1907 v Trstu na 1. slovenski umetniški razstavi, nekaj mesecev zatem, ko je slika nastala. Takoj je vzbudila pozornost pri kritiki, ki jo je opredelila kot izjemno uspešno delo. ◆ Ta slika je z razumljivim motivom omogočila sprejem nove, moderne umetnosti, slovenskega impresionizma, pri širšem občinstvu. ◆ Že ob prvi razstavi v Trstu je bilo delo namenjeno za državni odkup, a ga je slikar tako visoko cenil, da je ostalo v njegovi lasti, saj ni hotel popustiti pri ceni. ◆ Zaradi odmevnosti prvega <i>Sejalca</i> je Grohar motiv naslednje leto ponovil, le da ga je postavil namesto v ležeč v pokončen pravokotnik. Dopolnil ga je z masivnim okvirjem iz tolčene pločevine, ki pokončni lik obda, kakor so okvirjeni svetniki na bizantinskih ikonah. S tem je sejalec začel spominjati na svetniški lik. ◆ Škofjo Loko, kjer so se v letih med 1902 in 1906 naselili slovenski impresionisti, ki v Ljubljani niso našli razumevanja za svoje delo, imenujemo slovenski Barbizon po mestecu na robu Fontainebleaujskega gozda, kjer so se naselili mladi umetniki, ki so sredi 19. stoletja zapustili Pariz in se usmerili v slikanje narave. ◆ Motiv sejalca se je širše uveljavil v francoski umetnosti v času realizma. Poleg François

	<p>Milleta ga je večkrat upodobil tudi Vincent van Gogh. Motiv je odmeval tudi v kiparstvu. Zelo priljubljen je postal v slovenski umetnosti in je eden pogostejših motivov v 20. stoletju.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ To je najpomembnejša Groharjeva slika, ki je v 20. stoletju postala »ikona« slovenskega modernizma in utelesitev slovenskega nacionalnega mita.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Delo na prvi sliki pripada slikovitemu morfološkemu slogu, saj ni nobenih kontur, slika je sestavljena iz kratkih potez ali točk barve, delo na drugi sliki pa je še precej realistično, saj je telo polnoplastično, konture so jasne in močne. ♦ Delo na prvi sliki je kmečki žanr (kaže kmeta, ki seje na polju), delo na drugi sliki pa ima mitološko vsebino, saj kaže Bakha s tihožitjem. A hkrati gre za upodobitev navadnega dečka, ki je slikarju poziral. ♦ Človeška figura na prvi sliki ima popolnoma zabrisane konture, modelirana je z grobim senčenjem in deluje precej bolj ploskovito kot tista na drugi sliki. Človeška figura na drugi sliki je polnoplastično oblikovana, kar slikar dosega s tonskim slikanjem, konture so jasne. ♦ Kompozicija na prvi sliki je diagonalna, na drugi sliki pa centralna. ♦ Vsi detajli na drugi sliki so zelo natančno, realistično predstavljeni, na prvi sliki pa detajlov sploh ni. ♦ Globina prostora je na prvi sliki nakazana delno z linearno perspektivo (kozolec), deloma pa z barvno perspektivo (pokrajina). Na drugi sliki pa je globina prostora nakazana s postavitvijo figure (tričetrtinski profil, skrajšava iztegnjene roke s kozarcem) ter hladno-temnim kontrastom mize in ozadja. ♦ Barve na prvi sliki so svetle (v pokrajini se izmenjujejo tople in hladne barve, prevladujejo zeleni, vijoličasti, rumeni in modri odtenki) in ustvarjajo vtis presvetljene pokrajine. Barve na drugi sliki so tople, zemeljske, med njimi je bela (draperija). ♦ Svetloba na prvi sliki pada od desnega kota zgoraj in osvetljuje hrbet sejalca, a celotna slika je zelo svetla. Svetloba na drugi sliki pada iz levega zgornjega kota in ustvarja precej močnejši kontrast med osvetljenimi in zatemnjenimi deli (chiaroscuro).
6	<p>Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.</p>

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Marij Pregelj ♦ Pompejansko omizje ♦ 1962 (druga polovica 20. stoletja) ♦ mešane tehnike na platnu ♦ 130 x 162,5 cm (slika večjih mer) ♦ Moderna galerija, Ljubljana ♦ povojno figuralno slikarstvo, eksistencializem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika je sestavljena iz dveh barvnih ploskev. V ospredju prevladuje pravokotnik v pompejansko rdeči, za njim je drugi večji svetli pravokotnik. ♦ Slikovni prostor je sploščen, vse dogajanje je izrinjeno na površino slike. ♦ Ton razvrščenih figur se ne razlikuje od podlage, zato jih je slikar zarisal s temnejšo obrobo, v barvo pa zamešal pesek. ♦ Po nekaj atributih (pričeska, prsi) prepoznamo, da sta dva lika ženskega spola. Od desne proti levi so postave, od katerih je prva vidna skoraj v celoti, preostale prekriva rdeči pravokotnik in so vse bolj deformirane. ♦ Rdeča ploskev in figure okoli nje sestavljajo omizje, o katerem govori naslov dela. Ptičje trupelce na mizi meče senco, tako da z gmoto telesa odstopa od ploskve. ♦ Človeška (ženska) telesa so prikazana na različnih stopnjah fragmentiranosti. Najcelovitejša je postava ob desnem robu mizne ploskve. Njeno golo poprsje se spreminja v žlebljeno deblo stebra. Eden od telesnih členov spominja na jonski kapitel. ♦ Kompozicija je asimetrična, a k vtisu ravnovesja pripomore vrsta poenostavljeno oblikovanih glav pod zgornjim robom slike nad mizo. ♦ Uporabljeno je načelo izokefalije, vse glave so v isti višini.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Grobe in radikalne deformacije telesa so Pregeljevo znamenje za prikaz dramatične usode človeštva, ki je v 20. stoletju preživelo dve svetovni vojni in se je moralo v povojnem času spoprijeti z možnostjo jedrske katastrofe. ♦ Človeške like je slikar najpogosteje sestavljal v skupine v motivu omizja. ♦ Omizje je umetnikov spomin, ko je med drugo svetovno vojno kot vojni ujetnik preživel dve leti in pol v taboriščih. ♦ Za mizo zaužijemo hrano, se pogovarjamo in družimo, uradno sestajamo, lahko pa se miza spremeni v mrtvaški oder. Omizja za pojedine povezujejo vsa obdobja našega življenja, od slavlja ob rojstvu otroka do poroke in sedmine. ♦ V motivu je obujena krščanska vsebina daritvenega omizja, evharistije in zadnje večerje. ♦ V preteklosti je na mizi – žrtveniku potekalo darovanje živali in ljudi. ♦ Uporabljene barve so simbolične (rdeča kot barva krvi, žrtvovanja; peščena je barva kamna, kosti) ali pa imajo zgodovinski pomen (rdeča kot ozadje skrivnostnega obredja na steni pompejanske vile, svetli, peščeni toni antičnih mest).
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Pregeljevo Pompejansko omizje je umetnina, ki poveže preteklost s sedanostjo. Namig na skrivnostni prikaz Dionizovega kulta iz Vile misterijev, ki ga razkrivata naslov slike in njena barva, nas usmerja k branju prizora kot obrednega omizja, ob katerem poteka zadnja večerja zahodne civilizacije, ki s svetovnimi vojnami, jedrskim orožjem in nenadzorovanim tehnološkim razvojem drvi v katastrofo. ♦ Pregelj je v svojem slikarstvu pesimističen. To je razvidno v dramatičnih, ostrih barvnih kontrastih, v grobi slikovni površini in v tem, kako »grda« in pohabljena človeška telesa prikazuje. ♦ Umetnikov pesimizem je zaznamoval vpliv eksistencialistične filozofije. ♦ Pregelja je antična kultura pritegnila ob ilustriranju Homerjevih Iliade in Odiseje ter po študijskem potovanju v Italijo. ♦ Antična mesta iz ptičje perspektive so postala njegov pogosti motiv. ♦ V Pregeljevem slikarstvu prevladuje človeška figura. Kubizem, ekspresionizem in nadrealizem so umetnostni slogi, ki so vplivali na način, kako je figura oblikovana. ♦ Načelo izokefalije v umetnosti poznamo iz srednjeveške umetnosti (Bizanc, romanika).

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Pregelj je uporabil kubistična odkritja, vendar samosvoje. Slikar z razbijanjem tridimenzionalne oblike ustvarja fragmente sveta, ki jih preoblikuje v smislu njihove večje izraznosti. ♦ Marij Pregelj je veliko likovnih vtisov črpal iz bizantinske umetnosti, ki je veljala v časih jugoslovanske države, ko je nastala slika, za domačo tradicijo. ♦ V 60. letih je izdelal monumentalno mozaično kompozicijo Sutjeska (bitka med 2. svetovno vojno na jugoslovanskih tleh) za zvezni izvršni svet v Beogradu. ♦ Ustvaril je stenske mozaike na Rabu, v Ljubljani in Trbovljah. ♦ Nanj je vplivalo Picassovo slikarstvo, predvsem delo Guernica. Drugi vpliv je bil Francis Bacon, ki je pokazal, da ima človeška figura v modernizmu še vedno silovit izpovedni naboj. ♦ Je predstavnik iste generacije kakor drugi pomembni slovenski predstavnik figuralnega slikarstva, ki je ustvarjal po 2. svetovni vojni, to je Gabrijel Stupica.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe sliki predstavljata omizje, na prvi sliki ga sugerira predvsem naslov, na drugi sliki jasno vidimo mizo, za katero sedijo mož in žena in trije otroci. ♦ Pregljeva slika deluje bolj statično, saj je sestavljena iz dveh pravokotnih barvnih ploskev, nad katerima se zvrsti niz deloma kubistično fragmentiranih figur, na Tominčevi sliki je kompozicija trdna, uravnotežena med dinamičnimi in statičnimi elementi, med sedečo držo oseb in dinamičnimi kretnjami, ki jih ustvarjajo figure, ki strmijo v nas. ♦ Na Pregljevi sliki ni prostora, vse je sploščeno, prostor je slutiti samo v posameznih detajlih, na Tominčevi sliki je prostor vzpostavljen s telesnostjo figur in rabo linearne perspektive. ♦ Na obeh slikah so figure razporejene okrog omizja. Na Pregljevi sliki so figure ploskovite, deformirane in razbite na posamezne ploskve, na Tominčevi sliki so polnoplastične, realistične, anatomske pravilne, obrazi so individualizirani, razvidna sta spol in starost. Na podlagi oblačil družine zdravnika Frušiča lahko jasno določimo tudi družbeni položaj družine. ♦ Na Pregljevi sliki izstopa rdeča barva, ki deluje bolj zamolklo in spominja na deloma zbledela rimske poslikave rimskega pompejskega slikarstva, barve na Tominčevi sliki so polnega sijaja in različno intenzivnih tonov, prevladujoče hladne tone ozadja poživijo komplementarne barve oblačil in pohištva – rumena in vijoličasta. ♦ Površina na Pregljevi sliki ni povsem gladka, je pastozna. Fini, pastozni nanosi barve so razvidni, na Tominčevi sliki pa je površina slike zglajena do polnega sijaja, nanosi barve so lazurni. ♦ Na Pregljevi sliki gre za mešane tehnike na platno (tempera, vosek, smola), na Tominčevi sliki pa za tehniko olje na platno. ♦ Na prvi sliki slikar upodobi svojo intimno zgodovino, travmatično vojno izkušnjo, ki jo poveže z antično kulturo. Na drugi sliki Tominc upodobi značilen bidermajerski portret meščanske družine. ♦ Na obeh slikah je zaznati slovesno razpoloženje. Pri Preglju že naslov dela namiguje na mizo, ki je lahko nosilec večjih simbolnih pomenov, tudi žrtvenika. Omizje na Tominčevi sliki ustvarja zadržano slovesnost in rahlo togost, predvsem razkošna oprava oblačil, sicer pa so vse osebe sproščene. ♦ Na Pregljevi sliki prizor zaradi abstrahiranja lahko priključimo različne simbolne pomene, ki jih ima omizje, Tominčeva slika pa je reprezentativen portret, ki govori o socialnem statusu naslikane družine, zato je velik poudarek na natančni upodobitvi oblačil, nakita, opreme, materialov, ki predstavljajo takratne modne statusne simbole.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tu kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del iz naloge z utemeljitvijo.